

**DIPLOMACI – PARAQITJA E LETRAVE
KREDENCIALE TEK PRESIDENTI I IRLANDËS,
MICHAEL D. HIGGINS**

10 tetor 2013

NË DUBLIN PËRPARA PARAQITJES SË KREDENCIALEVE

Motorkada e makinave, që do të na dërgonte në Pallatin Presidencial të Irlandës të quajtur Áras an Uachtaráin, përbëhej nga tre Mercedesë të zinj. Ata parapriheshin nga një bateri prej dhjetë motoristësh, të ndarë në një vijë konike me majë në fillim, një përpara dhe tre radhë nga tre si dhe katër makina policie.

Atë 10 tetor të vitit 2013, Michael D. Higgins priste në Rezidencën e Tij presidenciale tre ambasadorë dhe pikërisht: Ambasadorin e Zelandës së Re, atë të Luksemburgut dhe të Shqipërisë. Të tre ambasadorët, secili në mënyrën e vet, do të paraqitej përpara atij burri, i cili reflektonte aq shumë mirësi dhe kulturë.

Drejt Pallatit Presidencial të Irlandës

Motorcada e tre ambasadorëve po i afrohej pallatit presidencial. Në rrugë çdo makinë ndalonte, hapte krahun dhe vëzhgonte me simpati atë lëvizje aq të bukur e harmonike. Më në fund arritëm. Ishte një fushë madhështore ajo ku ne ndaluam. Ambasadorët dolën nga makinat solemnisht, duke mbërthyer xhaketat dhe u drejtuam nga punonjësit e protokollit të shtetit irlandez drejt holleve të pallatit presidencial. Në një kortezh të bukur, në një ditë fantastike me diell dhe të freskët hyra bashkë me zonjën time, Donikën, në atë pallat të thjeshtë, por plot hije e charm shtetëror.

Të njohësh Irlandën dhe irlandezët përpara paraqitjes së letrave kredenciale

Irlandezët janë ndër popujt më luftarakë dhe më të vjetër të Europës. Irlanda, në fakt, është një ishull – i treti për nga madhësia në Europë dhe i njëzeti në botë. Ky vend ndahet politikisht në dy pjesë: Republika e Irlandës dhe Irlanda e Veriut. Kjo e fundit është një nga katër shtetet që përbëjnë Mbretërinë e Bashkuar të Britanisë së Madhe. Popullsia e njërës pjesë nuk arrin në pesë milionë banorë, ndërsa e tjetrës as në dy milionë.

Historia e këtij vendi është po aq e lavdishme sa edhe e dhimbshme. Irlanda Gaelike u shfaq në mijëvjeçarin e parë dhe zgjati deri në shekullin e 17-të. Irlandezët u kthyen në të krishterë rreth shekullit të 5-të. Pas pushtimeve normane të shekullit të 12-të, Anglia kërkoi të merrte sovranitetin mbi Irlandën, por arriti ta nënshtrojë vetëm në shekujt XVI–XVII, gjatë pushtimit të Tudorit dhe dinastisë së tij. Kjo çoi në kolonizimin e Irlandës nga Britania.

Në vitin 1690 aty u vendos sistemi i sundimit protestant anglez mbi katolikët. Në vitin 1801

Irlanda u bë pjesë e Mbretërisë së Bashkuar. Lufta për çlirimin e saj përfundoi me ndarjen e ishullit në dy pjesë: Irlanda e Lirë dhe Irlanda e Veriut, e cila mbeti pjesë e Mbretërisë së Bashkuar. Historia e kësaj të fundit është e mbushur me konflikte, përplasje dhe akte të quajtura terroriste. Megjithatë, që prej vitit 1973, të dy pjesët janë anëtare të Bashkimit Ekonomik Europian.

“Mallkimi” i Patates

Irlanda ka përjetuar periudha urie masive, të pashembullta në historinë e Europës, gjatë të cilave një pjesë e madhe e popullsisë është zhdukur. **Uria e Madhe** ishte një periudhë e tmerrshme për këtë komb kaq heroik dhe kaq të mrekullueshëm. Në vitin 1845, uria masive shkaktoi humbjen e çerekut të popullsisë, të cilët ose vdiqën, ose e braktisën vendin e tyre duke kaluar në anën tjetër të oqeanit. Kjo kohë njihet si periudha e **Urisë së Patates Irlandeze**.

Mendohet se shkak i kësaj urie ishte sëmundja që preku pataten, e cila ishte baza e ushqimit të popullsisë. Në fakt, ka mendime se, edhe pse kjo situatë urie mbretëronte në tërë vendin, shumë

ushqime eksportoheshin nga Irlanda drejt vendeve të tjera. Kjo është interpretuar si një lloj gjenocidi ndaj këtij populli, i njohur me emrin “Mallkimi i Patates”. Ligjet e asaj kohe, të zbatuara mbi irlandezët, mund të kenë qenë të tilla që nxisnin zhdukjen e popullsisë vendase të krishterë katolike.

Patatja, e kthyer në ushqimin bazë të familjeve irlandeze – sidomos të atyre të varfra – luante një rol të jashtëzakonshëm në jetën e këtij kombi. Irlandezët ishin ballafaquar disa herë me uri të përgjithshme, të cilat, si rrallë në ndonjë popull tjetër, kishin luajtur një rol aq të madh sa tragjik, por edhe historik.

Emigrimi irlandez

Paralelisht me urinë, vinte edhe emigrimi. Në shekullin e 18-të, më shumë se një çerek milioni irlandezë kaluan Oqeanin Atlantik për në anën tjetër të botës. Gjatë periudhave të urisë, mendohet se nga një deri në një milion e gjysmë irlandezë e braktisën vendin e tyre dhe emigruan drejt Amerikës.

Pas shumë përpjekjesh historike, në vitin 1919 Irlanda arriti të bëhej një shtet i pavarur, por duke lënë një pjesë të mirë të saj jashtë territorit politik. Periudha e gjatë e pushtimit i kishte kushtuar jo vetëm shumë jetë njerëzish, por edhe humbjen e gjuhës amtare.

Nga ana tjetër, Irlanda e mbushi Amerikën me njerëz të shquar, përfshirë njëzet e dy presidentë – ndër ta Roosevelt, Wilson, Truman, Kennedy, Reagan, Clinton dhe madje edhe presidenti Obama nga ana e nënës – për të përmendur vetëm disa. Në fushën kulturore, Irlanda zotëron një pasuri të jashtëzakonshme dhe është e njohur për shkrimtarë, muzikantë dhe ansamble me famë botërore.

Ngjashmëri midis kombeve tona

Teksa po i afrohesha atij Pallati të bukur, i cili i shkonte për shtat historisë së Irlandës dhe mundësive të një vendi të vogël, mendoja për jetën e kombeve të vegjël nën sundimet e Perandorive të mëdha. Shumë studiues janë përpjekur të gjejnë një lidhje gjenetike midis shqiptarëve dhe irlandezëve, skocezëve etj. Por unë shihja një lidhje tjetër:

Të dy kombet tona kishin vuajtur rëndë nën perandoritë e kohës. Ne shqiptarët afro pesëqind vjet mbetëm nën Perandorinë Osmane. Lufta ndaj nesh ishte bërë për të na shndërruar nga të krishterë në myslimanë, dhe osmanët ia arritën në një masë të madhe. E njëjta gjë kishte ndodhur edhe në Irlandë dhe, në fakt, pushtuesit kishin arritur shumë: jo vetëm me anglikanët në Republikën e Irlandës, por edhe me ata që mbetën në veri, jashtë territorit politik të vendit të tyre.

Po a nuk ishte edhe Kosova e një histori e ngjashme? Luftëra me turqit, pastaj me serbët, dhe për shkak të ndërrimit me forcë të fesë nga turqit, shqiptarët shpesh merreshin për “turq” nga fqinjët e tyre ortodoksë.

Por mendova, prapëseprapë, se ndoshta ne shqiptarët kemi diçka, për të cilën duhet të mburremi. Edhe pse një abetare e gjetur në shtëpinë e një shqiptari deri në vitin 1912 ishte njësoj sikur të zbulohet një arsenal armësh, gjuha shqipe mbijetoi.

Ndërsa kombet e tjera, si irlandezët, i lidhi kisha – qoftë ajo katolike apo protestante – ne shqiptarët

nuk na bashkoi feja dhe, për fat, as nuk arriti të na përçajë. Ajo që na lidhi ishte gjuha: u ruajt, u trashëgua dhe na identifikoi si vëllezër të një gjaku. Dhe kjo nuk është pak, natyrisht.

Ne mburremi me Skënderbeun tonë si mbrojtës të kombit dhe të fesë, ndërsa irlandezët mburren me Shën Patrikun. Në të vërtetë, Shën Patriku më kujton gjithmonë paradat e mrekullueshme të irlandezëve në New York, ku kam pasur rastin disa herë të jem i pranishëm.

Më 17 mars, në ditën e tij, të gjithë amerikano-irlandezët vërshojnë në Lexington Avenue dhe shpalosin gjithë bukurinë e kostumeve, veglave muzikore dhe kortezhit të tyre. Pjesë e paradës janë edhe repartet e policisë së New York-ut (NYPD) dhe të Departamentit të Zjarrfikësve, i cili thuajse i tëri kontrollohet prej tyre. Burra trima, prandaj!

Në atë ditë vërshojnë mijëra studentë e nxënës shkollash, bij të gjeneratave të ndryshme irlandeze – ndoshta edhe të atyre që kanë ardhur që në kohën

e urisë së madhe. Muzikantë me instrumente popullore, gajde, fyej dhe sa e sa grupe muzikore e bëjnë atmosferën të paharrueshme.

Në një rast pata mundësinë të shihja duke interpretuar grupin e famshëm të përbërë nga vëllezër e motra, **The Corrs**. Dhe, natyrisht, birra **Guinness** përbën pijen e preferuar të irlandezëve, e cila pret që në mbrëmjen e asaj dite të dehë mijëra e mijëra prej tyre.

Ata e kanë ditën e tyre dhe gjithçka që bëjnë – për sa kohë ruan kufijtë etikë dhe nuk përbën shkelje të rëndë ligji – është e lejuar. Tërë kombësitë e botës në New York i shohin me simpati dhe ndjekin me vëmendje kordonët e policisë me mbishkrimin **“Be aware of Irish people today!”** (Ruhuni prej irlandezëve sot!). Në gjithë qytetin shfaqen shenjat dhe ngjyrat e flamurit të gjelbër irlandez.

Dhe ndërsa Shën Patriku mund të jetë një figurë e legjendarizuar nga irlandezët, **Skënderbeu ynë është figurë historike reale**, e cila ka luajtur një rol po aq të madh në ruajtjen e dinjitetit dhe të

identitetit tonë kombëtar. Të njëjtën gjë bëjnë edhe shqiptaro–amerikanët në New York, kur festojnë ditën tonë të flamurit kombëtar.

Kush është z. Michael D. Higgins?

Përpara se të nisesha për Dublin, i kisha dhënë një rëndësi të veçantë takimit me Presidentin Michael D. Higgins. Lexova shumë për jetën e tij dhe mësova se ai ishte një intelektual i shquar, poet dhe shkrimtar. Mbi të gjitha, ai ishte një patriot i madh i vendit të tij.

Ai fliste gjuhën e të parëve, e cila tashmë është thuajse e vdekur, dhe bënte përpjekje të jashtëzakonshme për ta ringjallur atë që duhej të ishte boshti, palca dhe shtylla kurrizore e identitetit kombëtar të Irlandës. Ishte fjala për gjuhën kelte, ose siç e quajnë ata, “**Gaeilge**”.

Ajo që pashë dhe vura re aty ishte një thjeshtësi e pasur vetëm me gjëra të nevojshme: asgjë e tepërt, gjithçka në harmoni estetike. Na pritën me një koktej të lehtë punonjësit e Ministrisë së Punëve të Jashtme dhe na treguan radhën e takimit. I pari hyri

ambasadori i Zelandës së Re, pastaj unë, dhe më pas ambasadori i Luksemburgut.

Kredencialet tek Michael D. Higgins, Áras an Uachtaráin

Sipas të gjitha rregullave të protokollit irlandez, hymë në sallën e bukur dhe përpara nesh u shfaq Presidenti i Irlandës. Michael D. Higgins ishte një burrë flokëbardhë, shtatshkurtër, por karizmatik. I lindur në vitin 1941, ai ishte Presidenti i nëntë i Irlandës, post që e kishte marrë më 11 nëntor 2011.

Higgins është politikan, poet, sociolog, shkrimtar dhe gazetar televiziv e radiofonik; madje kishte shërbyer edhe si Ministër i Kulturës. Fjalëëmbël, me zë të ulët, i qetë dhe i këndshëm, ai nisi të më fliste në gjuhën e tij kombëtare:

**Fáilte go dtí mo oifig
Táim sásta go bhfuil tú anseo.**

(Që do të thotë: “Mirë se erdhët në zyrën time.

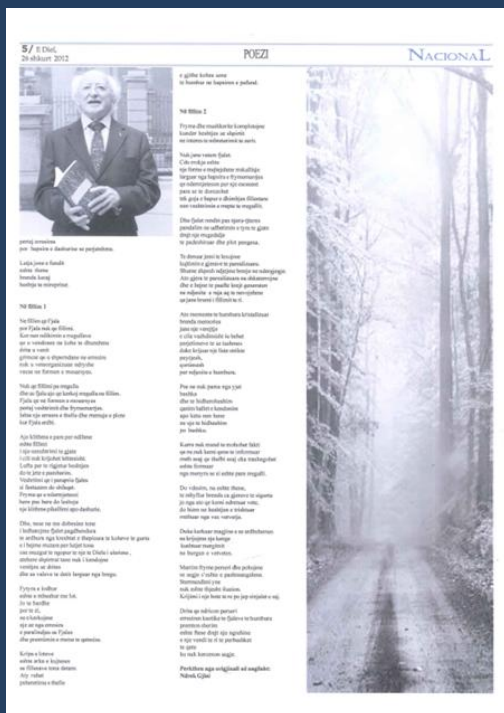
Unë isha instruktuar të mos habitesha kur Presidenti do të fliste në një gjuhë të panjohur – në

gjuhën e popullit të tij, tashmë thuajse të vdekur – të cilën ai e përdorte pikërisht për t'i dhënë ndihmesën e vet ringjalljes së saj.

E dëgjova me respekt dhe reagova sikur kisha kuptuar çdo fjalë. Më pas, ai pranoi letrat kredenciale që ia dorëzova bashkë me urimet e Presidentit të Republikës sonë, Sh.T. z. Bujar Nishani. E urova për prosperitetin e popullit irlandez dhe për shëndetin e tij personal; e falënderova për qëndrimet e vendit të tij ndaj Shqipërisë gjatë Presidencës së radhës së BE-së (që sapo e kishin dorëzuar), si dhe për ndihmesën e pakursyer që Irlanda kishte dhënë për Kosovën.

Po ashtu, nuk harrova ta falënderoj për njohjen që i kishin bërë Kosovës, duke mos e lidhur aspak me problemin e tyre kombëtar – një çështje që do të sillte shumë interpretime, nëse politikanët irlandezë do t'i hynin një diskutimi të tillë.

Një surprizë në takimin tonë “kokë më kokë” – Libërth me vjersha i Presidentit Irlandez i përkthyer në shqip

Pasi i dorëzova kredencialet zyrtare dhe përfundoi ceremonia, Presidenti më ftoi në takim në tonë “privat” kokë më kokë. Aty të dy palët shkëmbyem mesazhe, të cilat nuk jepen në prani të të tjerëve.

Kur mbaroi edhe kjo fazë, unë i dorëzova atij një dosje tjetër të madhe, të bardhë – një surprizë që e kisha përgatitur me kujdes. Ishte një botim estetikisht i bukur me vjershat e shkruara prej tij vetë, Presidentit të Irlandës, të cilat poeti dhe gazetari shqiptar **Ndrek Gjini**, i vendosur në Galway të Irlandës, i kishte përkthyer në gjuhën shqipe dhe i kishte botuar më parë në një gazetë në Shqipëri.

Ato vjersha i kisha marrë më herët, i kisha rishkruar, korrektuar, printuar dhe i kisha shndërruar në një libërth të vogël, si dhuratë për Presidentin Irlandez. I thashë:

“Ju nuk jeni i njohur në Shqipëri vetëm si President, por edhe si poet. Kam kënaqësinë t’ju dorëzoj këtë libërth me vjershat tuaja të përkthyer në gjuhën shqipe.”

Presidentit iu shndritën sytë. Me siguri nuk e priste. Në të vërtetë, punonjësja e protokollit më kishte thënë se tek Presidenti nuk mund të shkoja me asgjë tjetër përveçse me dosjen e letrave kredenciale. Por unë guxova t’i “thyeja rregullat” – dhe e kuptova se kisha bërë shumë mirë.

Presidenti e hapi libërthin dhe më tha:

“Jam shumë i nderuar dhe i lumtur. Kam libra të mi përkthyer në gjuhë të ndryshme, të cilat gjenden në bibliotekën time, por nuk kam asnjë të tillë në gjuhën shqipe. Ky do ta zbukurojë koleksionin tim; madje do ta vendos në krye të tyre,” – tha ai.

Unë i thashë me shaka se kjo i takonte, sepse emri i vendit tim fillon me germën “A”. Ai qeshi dhe më tha:

“Jo, jo, jo thjesht për këtë arsye.”

Prej tij mësova se ishte një nga anëtarët themelues të shoqatës së njohur **“Irish Friends of Albania”**, një organizatë mjekësh që kishin bërë aq shumë për shqiptarët e prekur nga sëmundje të ndryshme, për të cilat Shqipëria ende nuk kishte një shërbim të plotë shëndetësor.

Pas takimit me Presidentin vijoi parada ushtarake. Ishte hera e parë në jetën time që do të parakaloja me truprojë ushtarake nderi. Për të mos bërë asnjë gabim, kisha bërë prova dhe stërvitje me protokollin irlandez. Ishte një përjetim i vërtetë: solemn, interesant dhe tepër emocionues.

Ekzekutimi i Himnit Kombëtar Shqiptar në Pallatin Presidencial të Irlandës

Është ndoshta e pabesueshme ndjenja që përjetova, kur banda e ushtrisë irlandeze ekzekutoi Himnin Kombëtar Shqiptar. Jo vetëm që u ndjeva

krenar që po nderoja kombin tim në një mënyrë kaq solemne e ceremoniale, por më pushtoi edhe ndjesia e respektit për punën – punën që ne shqiptarët duhet të mësohemi ta bëjmë ashtu siç duhet, me përgjegjësinë e plotë që kërkohet.

Para se të shkoja në Dublin për këtë ceremoni, autoritetet e Ministrisë së Jashtme të Irlandës më kontaktuan dhe më kërkuan partiturat e Himnit tonë Kombëtar. U ndjeva shumë i obliguar dhe bëra çmos që t'ua dërgoja sa më parë. Por gjatë kërkimeve për partiturën muzikore të Himnit Kombëtar Shqiptar, zbulova se ai, ndonëse kishte një vijë melodike dhe ritmike të përcaktuar, ishte trajtuar në mënyra shumë të ndryshme – herë profesionale e të denja, herë tepër amatoreske dhe pa nivel. Për këtë arsye kërkova ndihmën e disa muzikantëve.

Kurrë nuk e kisha dëgjuar Himnin tonë Kombëtar të interpretuar aq bukur

Kur ai himn po ekzekutohej atë ditë, ndjeva një rrënkethje të fortë, një dashuri të zjarrtë për vendin tim, një adhurim pothuaj hyjnor për krijuesin e asaj melodie – edhe pse jo shqiptar – si

dhe një ndjenjë të pafund respekti për Asdrenin, që kishte shkruar ato vargje.

Po ashtu, më erdhi ndër mend ajo mësuese e thjeshtë muzike, muzikantja që i ka dhënë aq shumë Shqipërisë me botimet e saj për artistët, zonja **Adelina Shehu Hoxha**. Ajo më kishte dërguar disa variante të orkestruara të himnit, por më pat thënë:

“Si muzikante unë të them se atë që ka bërë Çesk Zadeja me orkestrimin e Himnit tonë Kombëtar, nuk e ka bërë dot askush. Të rekomandoj ta përdorësh pikërisht këtë.”

Ishte pikërisht ai variant që po luhej atë 10 tetor 2013. Aty e kuptova edhe njëherë se sa krenarë na bëjnë njerëz të tillë nëpër botë. Sepse çdo punë e mirë, sado e vogël të duket, ka vlerën e vet. Por, për ta thënë të drejtën, ndjeva edhe një ndjesi xhelozie, sepse kurrë më parë nuk e kisha dëgjuar Himnin tonë të interpretuar aq bukur nga ndonjë bandë ose orkestër shqiptare, sa atë ditë nga irlandezët.

Më pas, eskorta ceremoniale na shoqëroi sërish, bashkë me dy ambasadorët e tjerë nga cepa të

ndryshëm të botës, dhe na ktheu në hotelin ku ishim vendosur.

U largova duke lënë pas një kujtim të rrallë të jetës — një moment që nuk harrohet kurrë. Një gur i vogël, i vendosur jo vetëm në historinë e vendit tim, por edhe në thesarin e kulturës irlandeze.

Ambasadori Berisha i paraqiti Kredencialet Presidentit të Irlandës

October 20, 2013

Javen e kaluar, Ambasadori i Jashtëzakonshëm e Fuqiplotë, jorezident, i Republikës së Shqipërisë në Irlandë, z. Mal Berisha paraqiti letrat kredenciale

tek Presidenti i Irlandës, Sh.T. z. Michael D. Higgins. Ceremonia u zhvillua në Dublin, në Pallatin e Presidencës Áras an Uachtárain, në praninë e Ministrit Alex White, me përfaqësues të qeverisë irlandeze dhe zyrtarëve të lartë të Presidencës e Ministrisë së Punëve Jashtme.

Paraqitja e kredencialeve u shoqërua nga një ceremonial i plotë shtetëror protokollar, me ekzekutimin e himnit kombëtar shqipëtar nga Banda Ushtarake, me paradë ushtarake dhe parakalim truproje nderi si dhe me një audiencë të veçantë private që Presidenti i dha Ambasadorit.

Ambasadori Berisha i shprehu Presidentit irlandez ndjenjat e forta të miqësisë që i karakterizon të dy popujt si dhe e falenderoi për ndihmën që qeveria dhe populli irlandez i kanë ofruar popullit shqiptar si në Shqipëri ashtu edhe në Kosovë. Në fjalën e tij Presidenti nënvizoi faktin se ne jemi dy popuj të lashtë, që përmendemi në skriptet e lashta. Ai pastaj u ndal tek roli i Presidencës së kaluar irlandeze të Bashkimit European si dhe qëndrimet pozitive të Irlandës ndaj procesit të integritetit të Shqipërisë drejt Europës. Si një mik i shqiptarëve,

theksoi ai, kam qenë pranë tyre në qytetin Galway dhe kam ndihmuar në mbarëvajtjen e shoqatës Irish Friends of Albania, duke nënvizuar punën e mrekullueshme të bërë nga kjo shoqatë në Shqipëri dhe në Kosovë për tu shërbyer njerëzve në nevojë të thellë.

Ambasadori Berisha e falenderoi Presidentin për qëndrimet e tij dhe të qeverisë së tij dhe i përcolli po ashtu urimet më të mira të Presidentit të Republikës së Shqipërisë z. Bujar Nishani për mbarëvajtjen dhe mirëqënien e tij personale dhe të Irlandës. Po ashtu ai theksoi dëshirën për të shkëmbyer vizita zyrtare midis dy presidentëve. Presidenti Higgins premtoi se do ta konsideronte seriozisht një vizitë zyrtare në Tiranë, në rastin më të parë të mundshëm.

Ambasadori Berisha i dhuroi Presidentit një libërth poezishë, të përgatitura enkas për këtë rast, të shkruara prej vetë Presidentit Higgins dhe të përkthyer në gjuhën shqipe nga poeti shqiptaro-irlandez me banim në qytetin Galway, z. Ndrek Gjini. Vjershat ishin botuar më parë në shtypin shqiptar. Presidenti e mirëpriti këtë dhuratë duke

e konsideruar një vlerë të çmuar që i shtohet përkthimeve të veprave të tij në gjuhë të ndryshme të botës